

PATIËNTEN INFORMATIE

Sondevoeding thuis

Informatie voor ouders over het geven van sondevoeding aan hun kind thuis

**MAASSTAD
ZIEKENHUIS**

een santeon ziekenhuis

Inhoud

Gegevens over de sonde en de voeding van uw kind	4
Algemeen.....	5
Kinderafdeling Maasstad Ziekenhuis	6
Wat is sondevoeding?.....	6
Waarom is sondevoeding nodig?	6
Waar bevindt de sonde zich in het lichaam?.....	7
Het inbrengen van de sonde.....	7
Het geven van sondevoeding	8
Het bereiden en bewaren van sondevoeding.....	10
Het verzorgen van de sonde	10
Mondverzorging en neusverzorging.....	11
Eten en drinken naast de sondevoeding en de afbouw van sondevoeding.....	12
Eetadviezen voor zuigelingen.....	12
Eetadviezen voor jonge kinderen en peuters	13
Het geven van medicijnen via de sonde	13
Problemen die thuis kunnen voorkomen	14
Verslikken	14
Voeding wil niet in de sonde	15
Diarree en/of overgeven	15
Obstipatie.....	16
Irritatie van de neus en/of kapot neusgat.....	17
Website.....	17

Afsluiting 17

Gegevens over de sonde en de voeding van uw kind

Datum

Sondennummer

Merk sonde

Sonde verwisselen volgens

afpraak arts op

Voedingsafspraken

Zie voor de samenstelling van de

voeding het dieetadvies.

Toedieningsschema

Eten en drinken naast

sondevoeding wel/niet

toegestaan

Hoeveelheid

Overige informatie

Bij problemen kunt u bellen met

Telefoonnummer

Diëtiste

Telefoonnummer

Algemeen

Als uw kind straks geen intensieve verpleegkundige en medische zorg nodig heeft en naar huis mag, kan de sondevoeding door u thuis worden gegeven. Als uw kind nog niet genoeg voeding tot zich kan nemen hoeft dit dus geen reden zijn om hem of haar in het ziekenhuis te houden. Omdat een opname, vooral voor een kind, een ingrijpende gebeurtenis is, is het noodzakelijk de periode in het ziekenhuis zo kort mogelijk te houden.

Maar het moet voor u wel mogelijk zijn om de sondevoeding zelf te geven. Kennis over het geven van sondevoeding is hiervoor noodzakelijk. Dit kost even tijd en oefening. Wij, als verpleegkundigen, begrijpen best dat dit niet altijd even gemakkelijk voor u is. Daarom wordt voordat uw kind naar huis gaat het geven van sondevoeding met u besproken en geoefend, totdat u het aandurft en de handeling kunt uitvoeren.

Zodra bekend is dat uw kind thuis sondevoeding nodig heeft, krijgt u dit boekje. Het boekje is geschreven om u als ouder of verzorger te helpen. Veel informatie over het geven van sondevoeding aan uw kind thuis, staat in dit boekje. De gegevens van uw kind kunt u zelf invullen.

Vervolgens vindt u een beschrijving over:

- Sondevoeding
- Het inbrengen van de sonde
- Het geven van sondevoeding
- Een aantal problemen die thuis kunnen voorkomen

Heeft u toch nog vragen, aarzel dan niet om deze te stellen of om hierover te bellen. U kunt terecht bij de verpleegkundige, de arts, diëtist en maatschappelijk werker.

Kinderafdeling Maasstad Ziekenhuis

Wat is sondevoeding?

Sondevoeding is een dunne, vloeibare voeding, die via een sonde in de maag komt. Het is een complete voeding of een voeding die voorziet in de behoefte aan energie of voedingsstoffen. Sondevoeding wordt gebruikt ter vervanging van de voeding of als aanvulling op de normale voeding als u kind niet genoeg kan eten en/of drinken. Bij baby's en peuters kan ook de zuigelingenvoeding via de sonde worden gegeven.

Waarom is sondevoeding nodig?

Soms is meer energie, meer eiwit of meer vocht dan een kind kan drinken of eten noodzakelijk om het kind in een goede conditie te houden.

Er zijn verschillende redenen waarom sondevoeding nodig kan zijn zoals:

- Verminderde eetlust
- Maag- en/of darmproblemen
- Hartafwijkingen (door gebrek aan energie)
- Eet- en/of slikproblemen
- Nierafwijkingen (door gebrek aan eetlust en/of de grote hoeveelheid vocht)
- Achterstand in de lichamelijke en/of geestelijke ontwikkeling
- Een combinatie van de hiervoor genoemde problemen

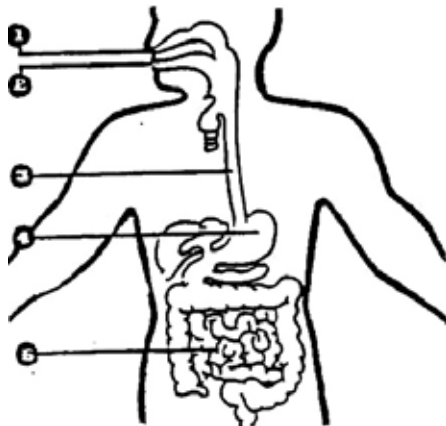
Door deze problemen kan het voor het kind onmogelijk of moeilijk zijn om genoeg voeding te eten. De artsen, verpleegkundigen en diëtist(en) bepalen in overleg met u welke en hoeveel voeding voor uw kind het meest geschikt is. Uw hulp is nodig om te kijken welk sondevoedingsschema haalbaar is in uw gezin.

Het voordeel van sondevoeding:

- Uw kind moet niet eten, dus de maaltijden worden ontspannen.
- Uw kind houdt energie over om leukere dingen te doen en kan zich hierdoor ontwikkelen.
- Ook u houdt meer tijd en energie over en kunt die besteden aan de leukere dingen met uw kind.

Waar bevindt de sonde zich in het lichaam?

De sonde gaat door één van de neusgaten via de keelholte en de slokdarm naar de maag. Zie voor verduidelijking onderstaand schema.

1. Neus
2. Mond
3. Slokdarm
4. Maag
5. Darmen

Het inbrengen van de sonde

Het inbrengen van de sonde is en blijft een vervelende ervaring voor uw kind. Om dit zoveel te voorkomen is een logische werkwijze noodzakelijk. Het inbrengen van de sonde wordt in het ziekenhuis altijd door een verpleegkundige gedaan, thuis wordt dit door een gespecialiseerd wijkverpleegkundige gedaan.

Afhankelijk van de leeftijd van het kind kan het nodig zijn om de sonde met 2 mensen in te brengen. De één kan het kind op schoot nemen, dus tegelijkertijd vasthouden en troosten, terwijl de ander de sonde inbrengt.

De gespecialiseerd wijkverpleegkundige komt als uw kind thuis is om een sonde te vervangen of een nieuwe sonde in te brengen wanneer deze kapot is. Voordat uw kind naar huis gaat wordt hierover met u gesproken. Op de volgende pagina's is in een schema weergegeven op welke manier de sonde moet worden ingebracht en waarom het op die wijze moet.

Het geven van sondevoeding

1. Vertel uw kind wat u gaat doen, ook bij een peuter/zuigeling.
Uw kind is dan waarschijnlijk minder angstig en weet wat er gaat gebeuren, dit maakt het geven van de voeding voor u en het verdragen van de voeding voor uw kind makkelijker.
2. Leg alles klaar:
 - Sondevoeding op lichaamstemperatuur
 - Spuitjes 1 kleine (2 of 5 ml.) en 1 grote (20 of 60 ml.). *Alles is bij de hand; dit maakt het geven van de sondevoeding makkelijker.*
3. Was uw handen, om zo schoon mogelijk te werken.
4. Neem uw kind als het kan op schoot tijdens het geven van de voeding en geef hem of haar afleiding. Afhankelijk van de leeftijd heeft uw kind er behoefte aan om of op schoot te zitten of dat u naast uw kind zit en met elkaar spreekt net zoals bij de 'normale' voeding.
5. Controle van de sonde: kijk of de pleister nog goed zit en meet de ph-waarde (in ieder geval 1x per 24 uur) als er continue sondevoeding gegeven wordt. *Zodat zeker is dat de sonde zich in de maag bevindt voordat de voeding wordt gespoten, anders kan uw kind niet lekker worden.*
Lukt de controle niet, dan kan het zijn dat de sonde niet meer op de goede plek zit. Neem dan contact op met de wijkverpleging, zij proberen de sonde te controleren en als het nodig is brengen zij een nieuwe sonde in (de sonde kan in de mond/keelholte of in de longen liggen).

6. Controleer de temperatuur van de voeding door een druppel voeding op de binnenkant van de pols te voelen (de temperatuur moet lauw/warm zijn).

Als de temperatuur niet goed is, geeft dit een onprettig gevoel: mogelijk gaat uw kind overgeven/braken of wordt misselijk; bij te warme voeding kan irritatie ontstaan of zelfs verbranding van de maag.

7. Het inlopen van de voeding: iets minder snel dan als uw kind zelf eet en/of drinkt.

Als de voeding te snel wordt gegeven, bestaat de kans dat uw kind gaat spugen of diarree krijgt.

8. Geef de hoeveelheid voeding zoals is afgesproken en let tijdens het geven op de reacties van uw kind zoals:

- Misselijkheid
- Hoesten
- Niet lekker voelen

Stop met het geven van de voeding zodra uw kind één van deze reacties vertoont en probeer na een tijdje opnieuw het overgebleven deel te geven.

Bij het hoesten kan de sonde in de luchtweg zitten. Bij braken komt de sonde uit de mond. In beide gevallen moet de sonde eruit gehaald worden en opnieuw ingebracht.

Een te grote hoeveelheid in één keer verhoogt de kans op spugen, misselijkheid, hoesten, maag/darmkrampen en algeheel niet lekker worden. Stop met het geven van de voeding als één van deze punten optreedt. De maag van uw kind moet eerst tot rust komen.

9. Na afloop 2 ml. lauw water naspuiten (1 ml. lucht bij zuigelingen).
Dit voorkomt verstopping van de sonde, oude voeding droogt namelijk in.

Het bereiden en bewaren van sondevoeding

Het bereiden van de sondevoeding

- Het bereiden van de sondevoeding kunt u één keer per 24 uur doen of voor elke voeding.
- Het materiaal dat u gebruikt kan thuis gewoon worden afgewassen. Ook de spuiten, zij kunnen daardoor meerdere keren worden gebruikt.
- De voeding zo als afgesproken met de diëtist(e) klaarmaken.
- Per portie de voeding verwarmen tot lichaamstemperatuur (lauw/warm). Dit kan met een flessenwarmer, een pannetje met warm water of de magnetron.

Het bewaren van de sondevoeding

De klaargemaakte sondevoeding afgesloten in de koelkast bewaren (niet langer dan 24 uur).

Het verzorgen van de sonde

Het vastplakken van de sonde

Het is belangrijk dat de sonde goed vastgeplakt zit, zodat deze goed op de plaats blijft zitten. De sonde moet nieuwe pleisters krijgen zodra de pleisters vies zijn of los beginnen te laten. De verpleegkundige leert u voor ontslag hoe de pleister vervangen wordt.

Werkwijze:

- Vertel uw kind wat u gaat doen.
- Leg de pleisters klaar.
- Was uw handen.
- Verwijder voorzichtig de oude pleisters van de neus en de sonde.
- Houd de sonde met één hand goed vast.
- Plak de sonde weer vast, probeer iedere keer iets van plek te wisselen om huidirritatie te voorkomen.

- Maak een lange sonde zo nodig met een pleister en een veiligheidsspeld aan de kleding vast, achter op de rug.
- Controleer na het baden en/of douchen of de sonde nog goed zit vastgeplakt.
- Als de sonde niet goed vastgeplakt is, kan deze verschuiven en op de verkeerde plaats terechtkomen. Uw kind kan hierdoor gaan spugen en/of zich verslikken of diarree krijgen.

Mondverzorging en neusverzorging

Mondverzorging

Voor kinderen die alleen sondevoeding krijgen is een goede mondverzorging belangrijk om ontstekingen en infecties te voorkomen. Een infectie die veel voorkomt is spruw, dit is te zien aan witte puntjes achterop de tong. Neem contact op met uw arts als u deze opmerkt.

Infecties en/of ontstekingen ontstaan vooral door een verminderde speekselvloed en bij oudere kinderen ook door een verminderde kauwfunctie.

Vóór iedere voeding moet de mond worden verzorgd. Dit kan op de volgende manieren:

- Reinigen met een wattenstokje of een gaasje gedrenkt in water.
- Regelmatig tandenpoetsen.
- Regelmatig mondspoelen met water.
- Regelmatig kauwgum (suikervrij) nemen, dit bevordert de speekselproductie.

De mond voorzichtig reinigen omdat uw kind anders kan gaan overgeven.

Neusverzorging

Omdat de sonde op de neus geplakt zit en via één van beide neusgaten naar binnen gaat is extra neusverzorging noodzakelijk, namelijk:

- De neus met water reinigen en goed afdrogen.
- De neusgaten regelmatig schoonmaken met een gaasje met water, zo nodig met fysiologisch zoutneusdruppels.

LET OP: de sonde moet vrij van het neusgat hangen (niet tegen de rand van het neusgat aandrukken), dit kan irritatie/drukplekken geven.

Eten en drinken naast de sondevoeding en de afbouw van sondevoeding

Naast de sondevoeding kan uw kind gewoon eten en drinken. Kinderen hebben meestal geen last van de sonde. Wat er extra gegeten en gedronken kan/mag worden, hangt af van de reden waarom uw kind sondevoeding krijgt. Hierover wordt u ingelicht voordat uw kind mee naar huis gaat. In ieder geval moet u rekening houden met:

- Het totale dieet (bijvoorbeeld zoutbeperkt).
- De totale hoeveelheid vocht per 24 uur, die het kind krijgt/mag hebben.

Eetadviezen voor zuigelingen

Als dit is toegestaan voor uw kind.

- Voor een zuigeling, die sondevoeding krijgt, is het van belang dat zijn/haar natuurlijke zuigbehoefte wordt gestimuleerd. Probeer uw baby bijvoorbeeld eerst zelf 10 minuten te laten drinken en geef de rest van de voeding per sonde.
- Tijdens en na de sondevoeding is het net zo belangrijk als bij een flesvoeding, dat u uw baby op schoot neemt. Als 1e voor het contact, als 2e voor het opboeren.
- Afhankelijk van de reden waarom uw kind sondevoeding krijgt kan het belangrijk zijn dat hij/zij, ondanks de sondevoeding, wel de normale overgang van flesvoeding naar vaste voeding maakt (bijvoorbeeld door het proberen van fruit indien dit is toegestaan).

- Er mag ook een fopspeen worden gegeven tijdens de sondevoeding. Hierdoor zijn, na het staken van de sondevoeding, minder problemen te verwachten met het zelf weer gaan eten en drinken.

Eetadviezen voor jonge kinderen en peuters

Als dit is toegestaan voor uw kind.

Bij een 1 t/m 3 jarig kind, die voor een langere periode sondevoeding nodig heeft, kan 'eet-ontwenning' optreden. De overgang van sondevoeding naar het zelf eten en drinken kan moeilijk verlopen. Om deze problemen te voorkomen, volgen voor deze kinderen een aantal eetadviezen zoals:

- Het kind altijd mee aan tafel laten zitten en een kleine portie eten geven (bijvoorbeeld een halve snee brood, halve beschuit, 1 lepel aardappels, groente, vlees en/of een half schaaltje vla).
- Het kind stimuleren minimaal 2-3 happen te eten.
- De sondevoeding nooit vóór, maar altijd ná de maaltijd geven.
- Het kauwen zoveel mogelijk stimuleren door 2 tot 3 keer per dag vast voedsel aan te bieden in de vorm van bijvoorbeeld een stukje fruit, kaas, cracker, toastje of biscuitje.

Het geven van medicijnen via de sonde

De medicijnen die uw kind moet innemen kunnen meestal ook via de sonde worden gegeven. Vraag altijd aan uw arts of verpleegkundige of de medicijnen samen met de voeding kunnen worden gegeven.

Hieronder volgt een lijstje met de werkwijze voor het toedienen van medicijnen via de sonde.

Benodigheden:

- Een spuitje van 2 of 5 ml.
- De voorgeschreven medicijnen.

Werkwijze:

- Vertel uw kind wat u gaat doen.
- De voorgeschreven medicijnen mengen met 2 ml. tot 5 ml. water in een spuitje.
- Was uw handen.
- Controleer de sonde door middel van de ph-strip
- Spuit de medicijnen door de sonde.
- Spuit de sonde na met 2 ml. water, direct nadat de medicijnen gegeven zijn.
- Kijk tijdens en na de behandeling hoe uw kind de medicijnen verdraagt (bijvoorbeeld het ontstaan van misselijkheid of pijn).

LET OP: er zijn medicijnen die de sonde kunnen verstopen, zoals Paraffinedrank, Metamucil en Vitamine E, deze moeten extra verdund worden met water! De verpleegkundige vertelt u wat u moet doen.

Problemen die thuis kunnen voorkomen

In dit hoofdstuk zijn een aantal problemen beschreven die kunnen optreden. Hiervoor worden de meeste voorkomende oplossingen gegeven. Is het probleem van uw kind anders of twijfelt u eraan of de beschreven oplossing wel de juiste is, aarzel niet en vraag de verpleegkundige, diëtist of uw arts om hulp.

Verslikken

(De voeding is in de luchtweg terechtgekomen).

Symptomen waarop moet worden gelet:

- Hoesten
- Problemen met de ademhaling:
 - Kortademigheid
 - Snelle ademhaling
 - Hoorbare ademhaling

LET OP: Als deze symptomen aanhouden, neem contact op met uw arts!

Mogelijke oorzaak	Voorkomen of verhelpen door
De sonde bevindt zich niet op de juiste plaats.	Controleer de sonde en/of verwijder de sonde (Let op of de symptomen verdwijnen).
De voedingen te snel op elkaar gegeven.	Wacht minimaal 1 uur met het geven van een nieuwe voeding.

Voeding wil niet in de sonde

Mogelijke oorzaak	Voorkomen of verhelpen door
Knik in de sonde.	Knik uit de sonde halen, als dit niet mogelijk is, verwijder de sonde en breng een nieuwe in.
De voeding is te dik.	Overleg over een dikkere sonde.
Medicijnen of oude voeding zit nog in de sonde.	Spuit na iedere voeding met minimaal 2 ml. water de sonde na, of geef de medicijnen niet via de sonde. Als het verstopt is, spuit de sonde door met 2 ml. water. Het ingespoten water met kracht inspuiten en weer terugzuigen tot het water in de sonde beweegt. Als de sonde niet is schoon te maken door te spuiten, breng dan een nieuwe sonde in.

Diarree en/of overgeven

Buikkrampen, misselijkheid, opgezet gevoel

Mogelijke oorzaak	Voorkomen of verhelpen door
De voeding te snel gegeven.	Geef de voeding langzamer dan in een normaal eet- of drinktempo.

Te geconcentreerde voeding.	Controleer de bereidingswijze opnieuw, voeg de juiste hoeveelheid water toe.
Te koude of te warme voeding.	De voeding voor gebruik opwarmen tot lichaams- of kamertemperatuur door de voeding in een pannetje met warm water of flessenwarmer te plaatsen of in de magnetron.
Bedorven voeding door: verkeerd bewaren en/of onhygiënische bereidingswijze.	Schoon materiaal gebruiken. Handen wassen voor de voorbereiding. De voeding niet langer dan 24 uur afgesloten in de koelkast bewaren.
Niet verdragen van de voeding.	Als diarree aanhoudt, neem contact op met uw arts of diëtist.
De sonde is in de 12-vingerige darm terechtgekomen.	Meet met een andere sonde of de sonde te diep in het lichaam zit, zo nodig de sonde iets terugtrekken.

Obstipatie

Niet naar wc kunnen, langer dan 3 dagen.

Mogelijke oorzaak	Voorkomen of verhelpen door
Te weinig beweging.	Stimuleer uw kind tot meer beweging. Bijvoorbeeld via een spelletje.
Te weinig vezels in de voeding.	Als het is toegestaan naast de sondevoeding bijvoorbeeld vezelrijke voeding (overleg met diëtist(e)).
De samenstelling van de voeding.	Controleer de bereidingswijze opnieuw. Overleg zo nodig met uw diëtist(e) of arts.
Bepaalde medicijnen.	Overleg met uw arts.

Irritatie van de neus en/of kapot neusgat

Mogelijke oorzaak	Voorkomen of verhelpen door
De sonde hangt tegen de rand van het neusgat aan.	Sonde opnieuw op de neus vastplakken zodat deze niet meer tegen de rand van het neusgat hangt.
De pleisters irriteren de neus.	Om de dag de pleisters verschonen en op een andere plaats op de neus vastplakken. Overleg zo nodig over een andere soort pleister. Breng zo nodig een nieuwe sonde in het andere neusgat in.

Website

Om kinderen goed voor te bereiden op een bezoek aan de polikliniek, een onderzoek of operatie, is het goed om met uw kind samen informatie door te nemen. Hierdoor wordt het bezoek, onderzoek of de operatie vaak beter ervaren door het kind en verloopt het prettiger. Op onze kinderwebsite www.maasenik.nl wordt op leeftijdscategorie met foto's en filmpjes uitgelegd hoe het in het Maasstad Ziekenhuis gaat.

Afsluiting

De meeste kinderen hebben na een tijdje weinig tot geen last meer van de sonde en we hopen dat u en uw kind dezelfde ervaring hebben. Nogmaals, aarzel niet om de verpleegkundigen van de afdeling bij problemen om advies te vragen of te bellen. Zij kunnen u eventueel ook doorverwijzen.

Kinderafdeling Maasstad Ziekenhuis(010) 291 30 51
 Polikliniek Kindergeneeskunde (010) 291 22 90

De informatie in deze folder is belangrijk voor u. Als u moeite heeft met de Nederlandse taal, zorg dan dat u deze folder samen met iemand leest die de informatie voor u vertaalt of uitlegt.

The information in this brochure is important for you. If you have any difficulties understanding Dutch, please read this brochure together with somebody who can translate or explain the information to you.

Bu broşürdeki bilgi sizin için önemlidir. Hollandaca dilde zorlanıyorsanız, bu broşürü size tercüme edecek ya da açıklayacak biriyle birlikte okuyun.

Informacje zawarte w tym folderze są ważne dla Państwa. Jeśli język niderlandzki sprawia Państwu trudność, postarajcie się przeczytać informacje zawarte w tym folderze z kimś, kto może Państwu je przetłumaczyć lub objaśnić.

المعلومات المتواجدة في هذا المنشور مهمة بالنسبة لكم. إذا كنتم تواجهون صعوبة في اللغة الهولندية،
إحرصوا حينئذ على أن تقرأوا هذا المنشور بحضور شخص ما، الذي يترجم لك المعلومات الواردة فيه
أو بشرحها لكم.

Maasstad Ziekenhuis
Maasstadweg 21
3079 DZ Rotterdam

T: (010) 291 19 11

I: www.maasstadziekenhuis.nl / www.maasnik.nl (kinderwebsite)

I: www.maasstadziekenhuis.nl/mijn (patiëntenportaal)

